

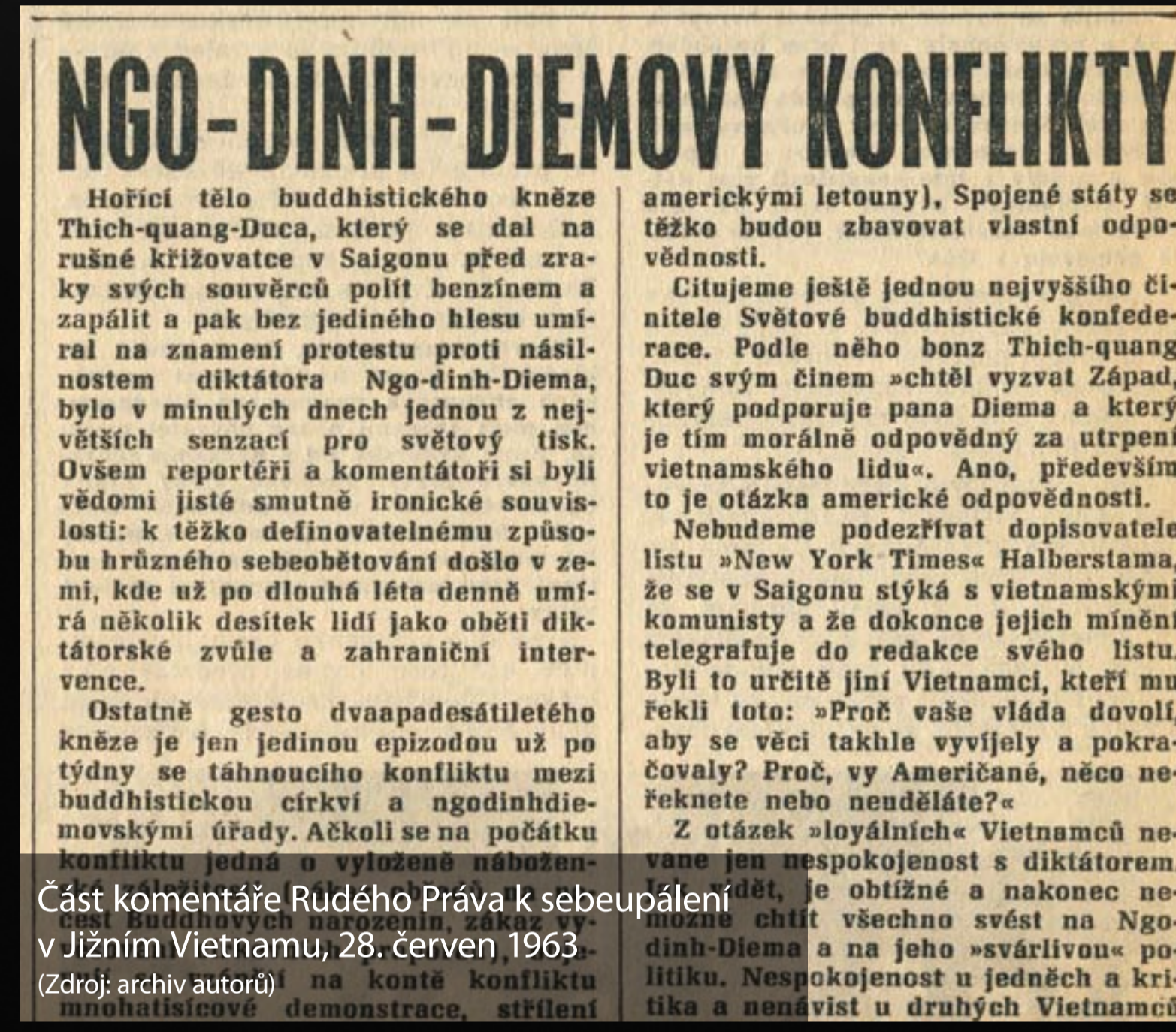
Ryszard Siwiec i po uhašení stále volal, že protestuje proti okupaci Československa (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)

První živé pochodně

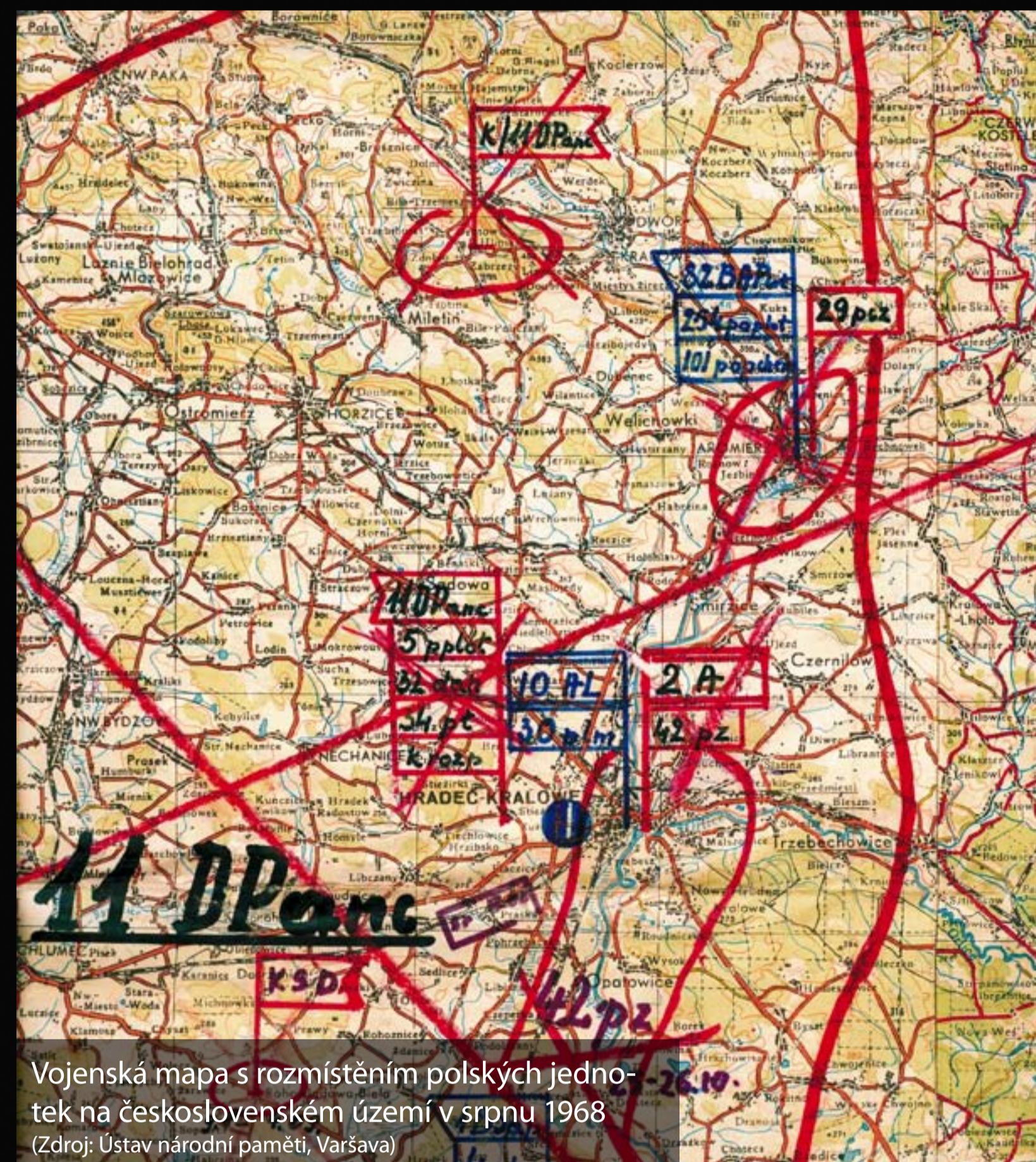
Když byl Jan Palach odvážen do nemocničního pokoje, zdůrazňoval zdravotním sestřám, že není sebevrah, ale že se zapálil na protest – podobně jako buddhisté ve Vietnamu. Odkazoval na událost z roku 1963, kdy svět obletěla fotografie hořícího buddhistického mnicha, který tak protestoval proti potlačování buddhistických tradic v proamerickém Jižním Vietnamu. Šestašedesátiletý Thich Quang Duc se 11. června 1963 posadil do lotosového sedu na jedné z rušných křižovatek v Saigonu, nechal se polít benzinem a zapálil se. Svůj čin nevnímal jako sebevraždu, ale jako zástupnou oběť, která má pohnout srdcem lidí. Jeho příkladu následovali další mniši a také jejich přičiněním byl vůdce jihovietnamského režimu Ngo Dinh Diem v listopadu 1963 svržen.

Komunistické režimy sebeupalování buddhistů propagandisticky využívaly. Informovaly o nich ovšem jako o protestech proti americkému imperialismu a vynechávaly náboženské motivy. Na konci 60. let byly samy konfrontovány s touto radikální formou politického odporu.

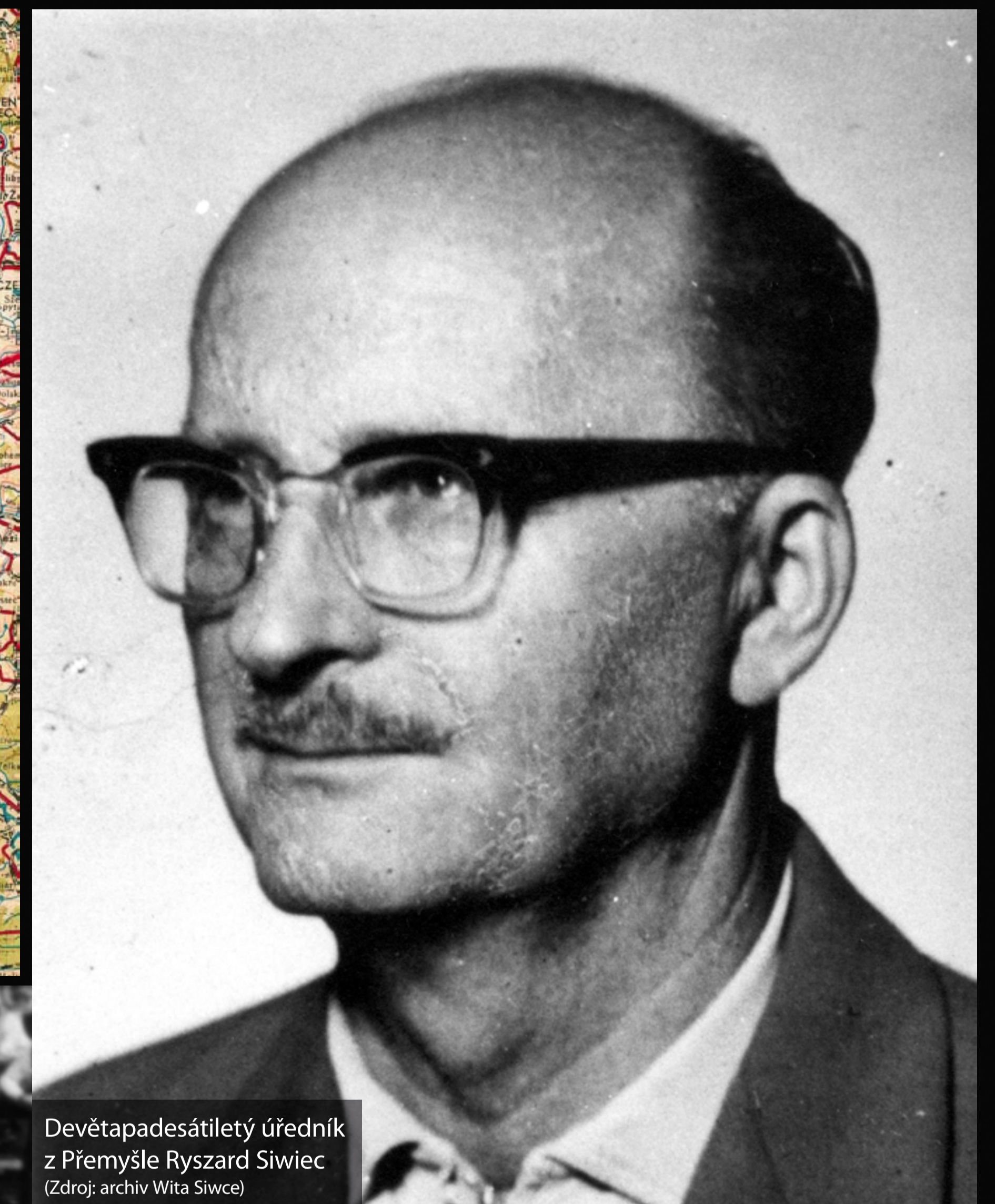
První živou pochodní ve východní Evropě byl Ryszard Siwiec, který se zapálil 8. září 1968 ve Varšavě na protest proti polské účasti na okupaci Československa. Devětapadesátiletý úředník z Přemyšle svůj čin pečlivě připravil. Napsal na stroji letáky a na magnetofon namluvil poselství, v němž obvinil Sovětský svaz z imperialismu. Získal vstupenky na oslavy dožíněk, které se konaly na Stadionu desetiletí ve Varšavě za účasti nejvyššího státního a stranického vedení. V hledišti se polil rozpouštědlem a zapálil se. Po uhašení byl Siwiec převezen do nemocnice, kde po čtyřech dnech zemřel. Tajné policii se podařilo tragickou událost utajit (Jan Palach podle všeho o Siwcově sebeupálení nevěděl). Polská redakce Rádia Svobodná Evropa odvysílala zprávu o Siwcově činu teprve v březnu 1969, když získala nové svědectví o této události.

Snímek Malcolma Browna, který 11. června 1963 zachytil sebeupálení buddhistického mnicha v Saigonu. Svědkem události byl také reportér David Halberstam, který ji poslal v deníku The New York Times (Zdroj: ČTK)

Vojenská mapa s rozmištěním polských jednotek na československém území v srpnu 1968 (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)

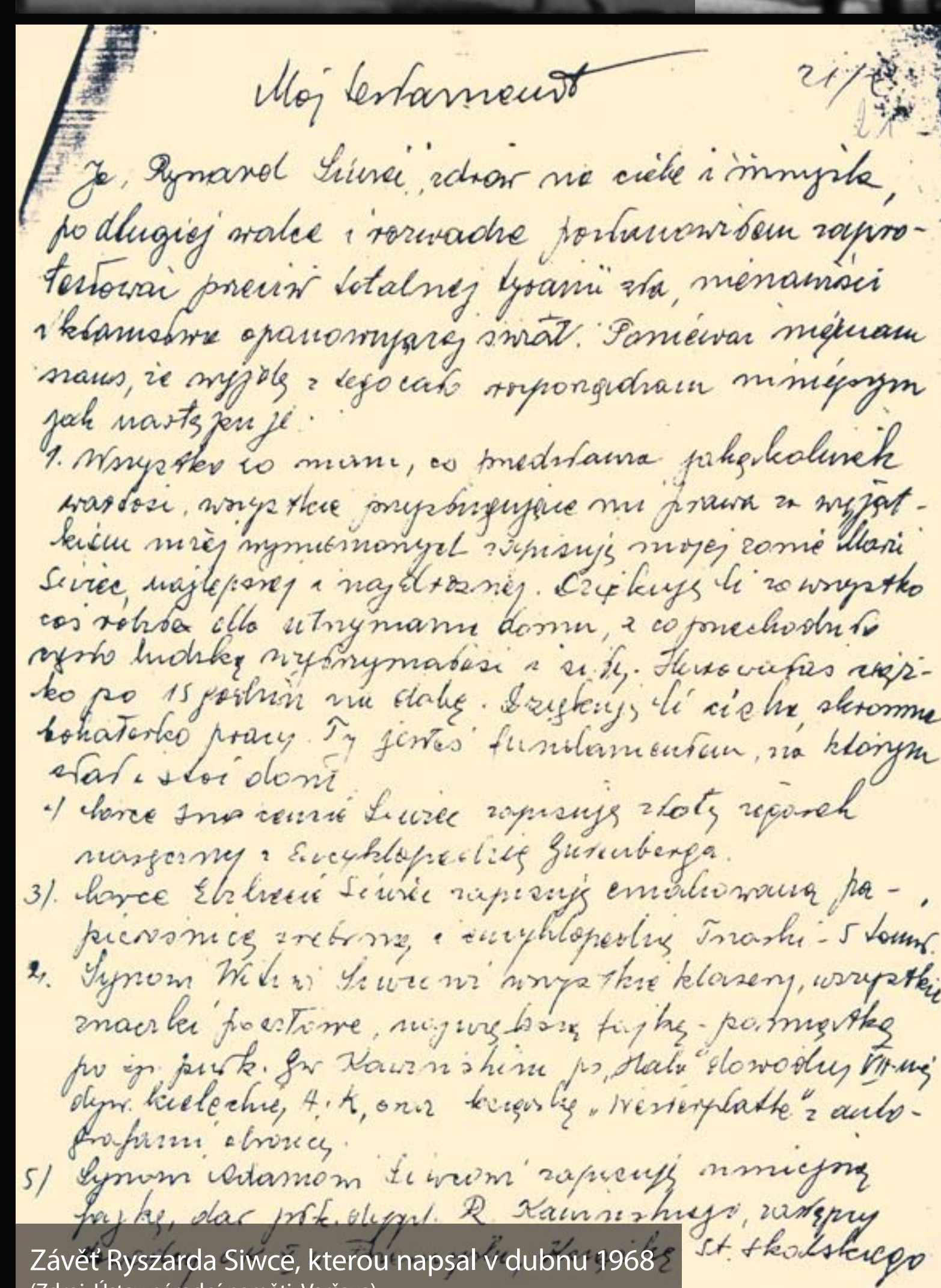
Devětapadesátiletý úředník z Přemyšle Ryszard Siwiec (Zdroj: archiv Witia Siwiec)

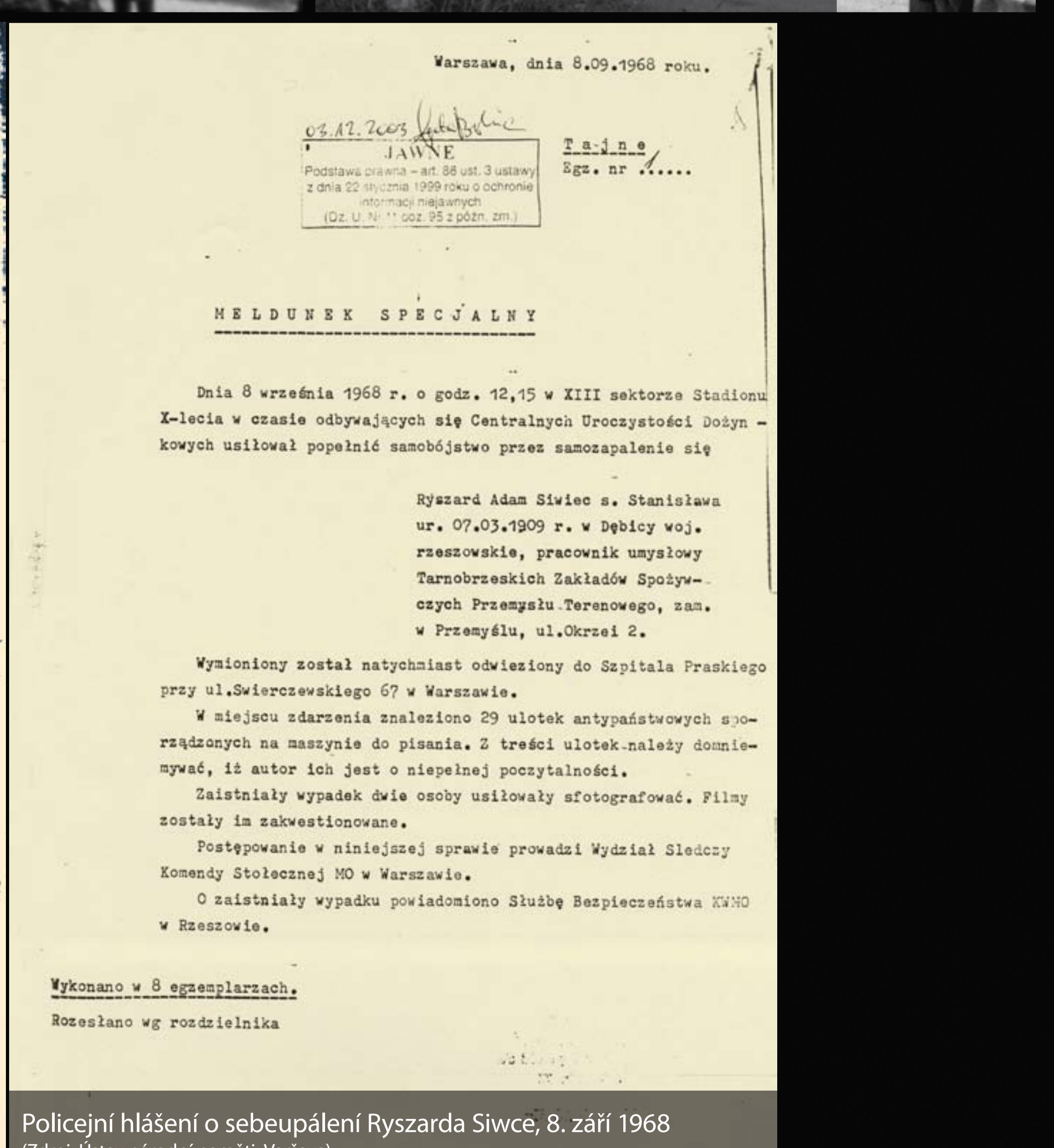
Fotografie hořícího Ryszarda Siwce pochází z filmu, který na Stadionu desetiletí natočila tajná policie (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)

Okupační polské jednotky v Československu, 21. srpen 1968 (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)

Závěť Ryszarda Siwce, kterou napsal v dubnu 1968 (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)

Policejní hlášení o sebeupálení Ryszarda Siwce, 8. září 1968 (Zdroj: Ústav národní paměti, Varšava)